Gemeente Geertruidenberg

Raadsvoorstel

Zaaknummer : 2021040478744

Aan	: Raad van Geertruidenberg
Raadsvergadering	: 3 juni 2021
Agendanummer	:
Onderwerp	: Beleidskader Veranderopgave inburgering Dongemond

Voorstel
1. Het beleidskader Veranderopgave inburgering Dongemond vast te stellen.
2. De regionale doelstellingen van het beleidskader (voor 1 januari 2022) aan te vullen met lokale doelstellingen.
3. Kennis te nemen van het advies van de Adviesraad Sociaal Domein en de reactie van het college.

Inleiding
Per 1 januari 2022 treedt de nieuwe Wet Inburgering in werking. De nieuwe wet heeft als doel om alle inburgeraars de kans te geven om snel en volwaardig mee te doen in de Nederlandse samenleving. In de nieuwe wet voert de gemeente de regie op de uitvoering van de inburgering. Gemeenten Altena, Drimmelen, Geertruidenberg en Oosterhout trekken, als Dongemond gemeenten, samen op in de voorbereiding op de nieuwe wet. Op 22 maart jl. hebben de portefeuillehouders zich gezamenlijk uitgesproken over een aantal beleidskeuzes. Deze beleidskeuzes zijn met eerder geformuleerde uitgangspunten samengebracht in een beleidskader. Het beleidskader vormt het regionale kompas voor de voorbereiding en implementatie van de nieuwe wet. U vindt het beleidskader bijgevoegd (bijlage 1).

Beoogd effect
Het beleidskader verwoordt de gezamenlijke visie van de Dongemond gemeenten op het te ontwikkelen beleid voor de implementatie van de nieuwe Wet inburgering. Het vormt de leidraad voor de implementatie en het realiseren van de regionale doelen:
a) Op 1 januari 2022 hebben de Dongemond-gemeenten een eenduidige werkwijze betreffende inburgeraars.
b) Op 1 januari 2022 hebben de Dongemond-gemeenten het aanbod voor de leerroutes ingekocht.

Argumenten
1.1 Samen staan we sterker
Het bieden van maatwerk en de noodzakelijke diversiteit in inburgeringsaanbod, is voor gemeenten met een lage instroom van inburgeraars, zoals de Dongemond-gemeenten, een lastige opgave. Door samenwerking realiseren wij meer schaalgrootte, kunnen wij meer differentiatie bieden en beter aansluiten op de specifieke behoefte van een inburgeraar. Met beter maatwerk verwachten wij een betere inburgering te realiseren. Verder geeft de schaalgrootte een betere uitgangspositie voor de inkoop van het ondersteuningsaanbod. Samenwerking en een eenduidige werkwijze hebben ook het voordeel dat inburgeraars en ketenpartners met een consistente aanpak te maken hebben. Ketenpartners worden niet geconfronteerd met inefficiëntie doordat het in de verschillende gemeenten anders is. Inburgeraars ervaren geen willekeur door grote gemeentelijke verschillen. Samenwerking heeft in de voorbereiding het voordeel dat ambtelijke kennis en kwaliteiten worden gebundeld en elkaar kunnen versterken. Ook in de voorbereiding biedt dit efficiëntie- en kwaliteitsvoordeel.

1.2 Beleidskader geeft richting in dynamisch proces
De besluitvorming betreffende de wetgeving is nog niet afgerond. De financiële kaders zijn nog niet bekend. De nieuwe Wet inburgering wordt gezien als een lerend stelsel. Dit maakt dat de voorbereiding en implementatie ook een proces met onzekerheden en van voortschrijdend inzicht is. Het beleidskader is daarom een groeidocument. Ook na de vaststelling gaat het denkproces over en de ontwikkeling van het inburgeringsproces door. In een dergelijk dynamisch proces is het wenselijk om over een goed kompas te beschikken. Om gedurende het experimenteren, ervaring opdoen en de beleidsontwikkeling de koers vast te houden. Om processen zoals de aanbesteding parallel te kunnen laten lopen met beleidsontwikkeling.

1.3 Gezamenlijk optrekken met ruimte voor lokale verschillen

Het beleidskader en de voorbereiding is een proces van gezamenlijk optrekken met ruimte voor lokale verschillen. Om daarbij de gewenste samenhang te behouden is het beleidskader een belangrijke basis. Het proces is een continu samenspel tussen regionaal en lokaal. Bijvoorbeeld inkoop wordt regionaal voorbereid, waarna inkoopcontracten lokaal worden afgesloten. Regionale instrumenten worden lokaal ingepast in de eigen organisatiestructuur en systemen. Verder wordt lokaal de verbinding gezocht met ketenpartners, maatschappelijk veld en werkgevers. In deze lokale processen en activiteiten vormt het beleidskader het koersdocument.

1.4 Kaderstelling via beleidskader en beleidsregels

De verordeningsplicht voor de nieuwe Wet Inburgering is komen te vervallen. Gemeenten mogen zelf beslissen of ze een verordening opstellen, of dat beleidsregels voldoende basis geven. Het college stelt / de colleges van de Dongemond-gemeenten stellen voor om geen verordening op te stellen, want de kans is groot dat de verordening achteraf meerdere keren moet worden bijgesteld. Dit risico bestaat omdat een aantal zaken in de implementatie nog onduidelijk is (onder andere de aanbesteding). De onduidelijkheden zullen niet geheel verholpen zijn op het moment dat de verordening ‘de route in moet’. Ook na de inwerkingtreding van de nieuwe wet bestaat er een kans op wijzigingen vanuit de regio en vanuit het Rijk, aangezien de wet als een ‘lerend systeem’ wordt gezien. Via het vaststellen van het beleidskader en beleidregels wordt invulling gegeven aan de kaderstellende rol van het bestuur (zie ook argument 2.4).

2.1 Beoogd effect

Het beoogde effect van onze inspanningen is dat inburgeraars zich thuis voelen in de gemeente Geertruidenberg, deel uitmaken van onze (lokale) samenleving en daar aan bij dragen. Dat willen zij ook zelf graag.

2.2 Regionaal en lokaal

Onder “1.1 Samen staan we sterker” is ingegaan op het waarom van dit regionale beleidskader. Daarbij geldt het afgesproken motto: “Lokaal, tenzij”. Dat tenzij speelt met name daar waar de gemeenten in de leerroutes vanwege de aantallen onvoldoende maatwerk zouden kunnen leveren. De beleidsregels worden lokaal opgesteld.

2.3 Lokaal plan van aanpak en lokale samenwerking

Op dit moment wordt gewerkt aan een (lokaal) plan van aanpak hoe inburgeraars goed te laten landen in de gemeente Geertruidenberg. Daartoe wordt verbinding gezocht met partners als bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk, Trema, Theek5, MidZuid, de VOG en (sport)verenigingen.

2.4 Ruimte voor lokale accenten van gemeenteraad

Om resultaten meetbaar te maken en te bepalen of de visie en ambitie van het beleidskader zijn gerealiseerd, worden doelstellingen geformuleerd. In het beleidskader zijn twee regionale procesdoelstellingen opgenomen (zie paragraaf Beoogd effect). De Dongemond-gemeenten zijn vrij om de regionale doelstellingen in een later stadium aan te vullen met lokale doelstellingen. Het college stelt voor om de gemeenteraad van Geertruidenberg via lokale doelstellingen de mogelijkheid te bieden haar eigen accenten in de aanpak aan te laten brengen. De lokale doelstellingen worden voor de inwerkingtreding op 1 januari 2022 vastgesteld. Ook hierbij wordt regionale afstemming gezocht om zoveel als mogelijk regionale samenhang met lokale accenten te realiseren. Via het opstellen van de lokale doelstellingen (aanvullend op het regionale beleidskader) wordt de kaderstellende rol van de gemeenteraad geborgd.

3.1 Inspraak en besluitvorming lopen parallel aan voorbereiding

Idealiter wordt het beleidskader ter beoordeling voorgelegd aan de Adviesraad Sociaal Domein en vervolgens aan college en gemeenteraad. Na bestuurlijke besluitvorming zou het implementatieproces vervolgen. De voorbereidingstijd tot 1 januari 2022 is echter te kort voor een dergelijk stappenplan. Zeker gezien de benodigde termijnen voor het aanbestedingstraject (zie bijlage 2). Op het moment dat het oordeel van adviesraden of college/gemeenteraden van de Dongemondgemeenten over een (deel)product wordt gevraagd, loopt de verdere uitwerking door. Dit geldt ook voor het beleidskader. Het college heeft het beleidskader geagendeerd voor raadsvergadering in juni. Terwijl het advies van de Adviesraad Sociaal Domein in aanvraag is. Het advies en de reactie van het college worden/zijn aan de gemeenteraad nagestuurd. De aandachtspunten en feedback vanuit inspraak en besluitvorming worden in het lopende proces meegenomen/verwerkt. Om op tijd klaar te zijn, lopen inspraak en besluitvorming parallel aan de voorbereiding en implementatie.

Kanttekeningen

1.1 Financiële kaders niet bekend

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en de VNG zijn nog in gesprek over de financiële middelen die gemeenten gaan ontvangen voor de nieuwe inburgering. Daarnaast fluctueert de taakstelling voor inburgering sterk. Dit maakt dat eerder gepubliceerde bedragen zullen wijzigen. De verwachting is dat gemeenten tweede kwartaal 2021 duidelijkheid krijgen over de budgetten. Omdat we op 1 januari 2022 gereed willen zijn voor de nieuwe wet, is het niet mogelijk om te wachten met de uitwerking van het beleid(skader) en de aanbesteding tot de financiële kaders helder zijn. Gemeenten lopen hierdoor een risico. Visie, ambitie en uitwerking kunnen pas op een laat moment in het proces worden gespiegeld aan de beschikbare middelen.

3.1 Datum invoering blijft discussie

De inwerkingtreding is van 1 juli 2021 uitgesteld naar 1 januari 2022. Maar sinds het kabinet demissionair is, wordt er opnieuw gespeculeerd over verder uitstel. Ondanks de discussie over verder uitstel is het voor alle partijen wenselijk dat de praktijk al voorsorteert op de nieuwe wetgeving. Onder de huidige wetgeving worden inburgeraars onvoldoende ondersteund bij het leren van de taal en zelfredzaam worden. Financiële problemen zijn regelmatig het gevolg. Er is onvoldoende samenhang in de ondersteuning en afstemming tussen betrokken partijen. Hierdoor wordt (snelle) uitstroom naar werk niet optimaal gerealiseerd. Daarom is het van belang om in afwachting van de inwerkingtreding alvast te starten in de geest van de nieuwe wet en de gemeentelijke regierol in de integrale begeleiding op te pakken. Het is onwenselijk om af te wachten tot alle (financiële) kaders helder zijn en besluitvorming en voorbereiding volgtijdelijk en niet parallel te laten verlopen.

Financiën

a. Uitvoeringskosten

Gemeenten ontvangen middelen om de wet uit te kunnen voeren. Dit zijn middelen voor het uitvoeren van de brede intake, het opstellen van het PIP, het volgen van de voortgang, de handhaving, het financieel ontzorgen en de begeleiding. Deze middelen worden toegevoegd aan het Gemeentefonds. Er zijn geen bestedingsvoorwaarden aan verbonden. Onderstaand overzicht geeft een beeld van de verschillende budgetten. Dit zijn de eerder gepubliceerde bedragen, die als gevolg van het uitstellen van de inwerkingtreding en verhoogde taakstelling kunnen/zullen wijzigen. Het bedrag dat Dongemond-gemeenten in 2020 hebben ontvangen, betreft de incidentele bijdrage in de invoeringskosten en is over gemeenten verdeeld op basis van het aantal inwoners. Daarnaast is een bedrag ontvangen voor het uitvoeren van een pilot uit het landelijke pilotprogramma van het ministerie van SZW. De bedragen die gemeenten vanaf 2021 ontvangen betreffen de structurele bijdragen in de uitvoeringskosten.

Drimmelen	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inburgering	€ 54.050	€ 34.294	€ 76.219	€ 83.850	€ 83.850	€ 83.850
Maatschappelijke begeleiding	€ 40.290					
Verhoging taalniveau	€ 31.503					
Oosterhout	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inburgering	€ 110.719	€ 82.712	€ 183.830	€ 202.236	€ 202.236	€ 202.236
Maatschappelijke begeleiding	€ 16.590					
Verhoging taalniveau	€ 64.195					
Altena	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inburgering	€ 110.261	€ 70.039	€ 155.663	€ 171.248	€ 171.248	€ 171.248
Maatschappelijke begeleiding	€ 28.440					
Verhoging taalniveau	€ 63.752					
Geertruidenberg	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inburgering	€ 42.832	€ 27.802	€ 61.790	€ 67.976	€ 67.976	€ 67.976
Maatschappelijke begeleiding	€ 14.220					
Verhoging taalniveau	€ 25.047					
Pilot	€ 178.000					

Zoals eerder aangegeven verwachten we tweede kwartaal 2021 duidelijkheid over de beschikbare budgetten.

b. Taakstelling

De taakstelling vanaf 2022 is nog niet bekend. Wel is de taakstelling voor de eerste helft van 2021 bekend.

Gemeente	**Taakstelling 1e helft 2021**
Altena	43
Drimmelen	21
Geertruidenberg	22
Oosterhout	43

Inmiddels is ook de taakstelling voor de tweede helft van 2021 bekend: voor Geertruidenberg 14 personen. Deze is lager dan die van de eerste helft om dat de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) achterloopt (mede door corona) en er dus niet genoeg statushouders zijn om aan de gemeente te koppelen. Met het fluctueren van de taakstelling fluctueren ook de middelen voor inburgeringsvoorzieningen (zie hierna).

c. Kosten inburgeringsvoorzieningen

De gemeente ontvangt middelen om inburgeringsvoorzieningen te kunnen uitvoeren of inkopen. Die middelen zijn afhankelijk van het feitelijk aantal inburgeraars (en vanaf 2026 jaar ook afhankelijk van prestatiebekostiging) en bewegen dus mee met de omvang van de doelgroep. Per inburgeraar zijn de volgende bedragen beschikbaar:

	Asielmigranten	**Gezinsmigranten**
Leerroutes	€ 10.000	
MAP	€ 136	€ 195
Maatschappelijke begeleiding	€ 1.944	
PVT	€ 216	€ 216
Tolkvoorziening	€ 417	€ 179
	€ 12.712	€ 589

Deze bedragen zijn exclusief btw, declaratie bij het btw-compensatiefonds. Tevens zijn het gemiddelde bedragen. De feitelijke bedragen kunnen per inburgeraar verschillen, bijvoorbeeld omdat de kosten van de taalcomponent van de leerroutes kan verschillen.

De middelen worden aan de gemeente betaald in de vorm van een specifieke uitkering. Dat betekent dat deze moeten worden besteed aan inburgeringsvoorzieningen. Op basis van de huisvestingstaakstelling voor de eerste helft van 2021 zou het gaan om de volgende bedragen per jaar:

Gemeente	**2022**	**2023**	**2024**
Altena	440.714	664.714	720.714
Drimmelen	221.830	333.830	361.830
Geertruidenberg	221.830	333.830	361.830
Oosterhout	440.714	664.714	720.714

Let op: bovenstaand schema is een schatting. De definitieve middelen moeten nog bekend gemaakt worden in de verschillende circulaires. Ontwikkelingen zoals een nieuw kabinet, instroom vluchtelingen en andere maatschappelijke ontwikkelingen hebben invloed op de hoogte van de uitkering.

Communicatie
De veranderopgave inburgering zet in op een andere attitude ten aanzien van inburgering. Een verschuiving van een individuele verantwoordelijkheid voor een succesvolle inburgering bij de inburgeraar, naar een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inburgeraar, gemeenten, organisaties, professionals en samenleving. Deze gezamenlijke inspanning moet bijdragen aan een goede, duurzame inburgering. Een dergelijke verandering kan alleen slagen als alle betrokkenen weten wat dit voor hun rol betekent. Duidelijke communicatie is daarbij van belang. Daarom wordt er regionaal communicatie kader opgesteld. De implementatie is lokaal en de communicatie-uitingen worden door gemeenten lokaal passend gemaakt (bijvoorbeeld: media, frequentie).

Uitvoering
Voor de realisatie van het beleidskader, de voorbereiding van de nieuwe wet is een regionale projectstructuur met planning opgesteld. In bijlage 2 vindt u een overzicht van de planning.

Bijlagen
1. Beleidskader Veranderopgave inburgering Dongemond
2. Projectplanning

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij vaststelling aan.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,

de secretaris,	de burgemeester,
R.C.J. Nagtzaam	M. Witte

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Geertruidenberg.

Gelet op:

Besluit:
De raad besluit:

1. Het beleidskader Veranderopgave inburgering Dongemond vast te stellen.
2. De regionale doelstellingen van het beleidskader (voor 1 januari 2022) aan te vullen met lokale doelstellingen.
3. Kennis te nemen van het advies van de Adviesraad Sociaal Domein en de reactie van het college.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 3 juni 2021,

Geertruidenberg,

de raad voornoemd,

de griffier,	de voorzitter,
drs. K.M.C. Millenaar-Rammelaere	M. Witte